

Kultūras ministrija

K. Valdemāra iela 11a, Rīga, LV - 1364, tālr. 26532100, e-pasts pasts@km.gov.lv, www.km.gov.lv

Rīgā

23.10.2024. Nr. 3.1.2-1/1283

Valsts sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris"

Par valsts kapitāla daļu turētāja mērķiem un gaidām valsts sabiedrībā ar ierobežotu atbildību „Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris” 2024.-2027. gadā

1. Ievads

Kultūras ministrija kā valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris” (turpmāk – Kapitālsabiedrība) kapitāla daļu turētāja šajā vēstulē izsaka gaidas attiecībā uz Kapitālsabiedrības darbības virzieniem, prioritātēm un sasniedzamajiem mērķiem vidēja termiņa darbības stratēģijas 2024.-2027. gada periodam.

Saskaņā ar Publiskas personas kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības likuma 57. panta pirmo un otro daļu kapitālsabiedrība izstrādā vidēja termiņa darbības stratēģiju, kuru apstiprina dalībnieku sapulce. Atbilstoši Ministru kabineta 2021. gada 16. novembra sēdes protokollēmuma (prot. Nr. 75 39. §) „Informatīvais ziņojums „Par inovāciju veicināšanu un pētniecības un attīstības mērķu noteikšanu valsts kapitālsabiedrībās”” 7. punktā noteiktajam, valsts kapitāla daļu turētājiem dots uzdevums pirms vidēja termiņa darbības stratēģijas (tai skaitā stratēģijas grozījumu) izstrādāšanas, precizēt valsts kapitālsabiedrībām sasniedzamos mērķus un izmantojamos instrumentus akcionāra (valsts kapitāla daļu turētāja) gaidu vēstulē.

Ņemot vērā, ka Kapitālsabiedrībai pašreiz nav apstiprināta vidēja termiņa darbības stratēģija, saskaņā ar Pārresoru koordinācijas centra (Valsts kancelejas Pārresoru koordinācijas departaments¹) 2022. gada 17. jūnija vadlīniju

¹ Koordinācijas institūcijas funkcijas līdz 2023. gada 28. februārim, pamatojoties uz Ministru kabineta 2011. gada 19. oktobra noteikumiem Nr. 815 „Pārresoru koordinācijas centra nolikums”, veica Pārresoru koordinācijas centrs. Saskaņā ar Ministru kabineta 2022. gada 15. novembra rīkojuma Nr. 808 „Par Pārresoru koordinācijas centra likvidāciju” 2. punktu ar 2023. gada 1. martu Valsts kanceleja ir Pārresoru koordinācijas centra funkciju,

Nr. 1.2-23/2/1 „Valsts kapitālsabiedrību vidēja termiņa darbības stratēģijas izstrādes vadlīnijas” (turpmāk – Vadlīnijas) 8. punktu gaidu vēstule sniedz skaidrojumu vispārējiem stratēģiskajiem mērķiem un ietver gaidas, ko valsts kā īpašnieks vēlas sasniegt ar līdzdalību kapitālsabiedrībā, un ir īpašnieka definēts kapitālsabiedrības sagaidāmais attīstības virziens, kas palīdz valdei noteikt kapitālsabiedrības finanšu un nefinanšu mērķus, kas tiek ietverti stratēģijā. Saskaņā ar Vadlīniju 9. punktu gaidu vēstuli neizmanto, lai vērtētu valdes darbu, bet gan lai valde izstrādātu stratēģiju un noteiktu tajā atbilstošus finanšu un nefinanšu mērķus.

2. Kapitālsabiedrības vispārējais stratēģiskais mērķis

Atbilstoši Ministru kabineta 2022. gada 13. septembra rīkojuma Nr. 609 „Par valsts līdzdalības saglabāšanu valsts sabiedrībā ar ierobežotu atbildību „Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris”” 2. punktam Kapitālsabiedrības vispārējais stratēģiskais mērķis ir saglabāt un attīstīt daudzveidīgo nacionālo un pasaules kultūras mantojumu simfoniskās mūzikas jomā, kā arī nodrošināt tā pieejamību un popularizēšanu Latvijā un ārvalstīs, iestudējot dažādām sabiedrības mērķgrupām paredzētas augstvērtīgas koncertprogrammas un veicinot jaunradi latviešu simfoniskās mūzikas jomā. Stratēģiskais mērķis tiek noteikts visam stratēģijas periodam. Kapitālsabiedrības misija ir veidot un atskaņot profesionālas, augsta mākslinieciska līmeņa koncertprogrammas, nodrošinot Latvijas simfoniskās mūzikas mākslas ilgtspēju un attīstību Latvijā un aiz tās robežām. Kapitālsabiedrība darbojas pēc valsts atbalstīta profesionālā simfoniskā orķestra principiem, savu darbību balstot uz profesionālu mūziķu sastāvu un administratīvi tehnisko komandu. Kapitālsabiedrības mākslinieciskā darbība ir vērsta uz radošās daudzveidības nodrošināšanu, kas tiek īstenota gan kā rezidējošajam kolektīvam, izmantojot koncertzāles „Lielā ģilde” telpas, gan īstenojot pasaules un Latvijas simfoniskās mūzikas oriģināldarbu un klasikas meistardarbu iestudējumus citās darba telpās un koncertvietās Latvijā un pasaulē. Žanriski un tematiski daudzveidīgais repertuārs ļauj Kapitālsabiedrībai piesaistīt orķestrim plašu klausītāju loku.

Ņemot vērā Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027. gadam (apstiprināts Saeimā 2020. gada 2. jūlija sēdē) prioritāti „Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei”, kurā definēts, ka „kultūrai ir vadošā loma cilvēka intelektuālās attīstības un personības izaugsmes ceļā, tā palīdz veidot dažādas prasmes radošās darbības attīstībai, veicina ne tikai personiskās, bet arī reģionālās, nacionālās identitātes un piederības izjūtu”, kā arī prioritātes mērķi: „ikvienam pieejams dinamisks kultūras un sporta pakalpojumu klāsts, kas ļauj attīstīt talantus un veidot spēcīgu Latvijas tēlu pasaulē”, simfoniskās mūzikas mākslā ir izvirzāmas šādas funkcijas:

1. mākslinieciskās pašvērtības funkcija, kas saistīta ar simfoniskās mūzikas

kā suverēna mākslas žanra iekšējās attīstības likumiem atbilstoši laikmeta estētiskajām tendencēm un izcilām interpretu – mūziķu, diriģentu – radošajām personībām;

2. nacionālo identitāti stiprinoša funkcija, jo orķestris ir populārs un enerģētiski iedarbīgs medijs, kas uzrunā tūkstošiem skatītāju, paužot noteiktas idejas, popularizējot Latvijā radītu simfonisko mūziku;
3. sociālā funkcija, kas ietver sevī izklaides, komunikatīvo, sabiedrības integrācijas u.c. sociālo sfēru raksturojošus lielumus, nodrošinot kvalitatīvu atpūtu brīvajā laikā, piedāvājot klātbūtnes un līdzdalības iespēju iekļauties noteiktā sociālā grupā;
4. izglītojošā funkcija, kas caur daudzveidīga rakstura simfoniskās mūzikas atskaņojumiem un koncertprogrammām rosina sabiedrību domāt par muzikālām, garīgām un estētiskām vērtībām.

Visas šīs četras orķestra funkcijas, to pilnvērtīga un sabalansēta līdzāspastāvēšana ir būtiska simfoniskās mūzikas mākslas attīstībai, lai Latvija būtu līdzvērtīga pārējām Eiropas valstīm ar pilnasinīgu nacionālās kultūras dzīvi.

3. Kapitālsabiedrības pamatdarbības veidi

Mākslinieku darbība (90.01)

Atbilstoši NACE koda klases aprakstā iekļautajam, Kapitālsabiedrība veic koncertprogrammu veidošanu, atskaņošanu un elektronisku fiksēšanu, nodrošinot Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra darbību.

Kultūras iestāžu darbība (90.04)

Atbilstoši NACE koda klases aprakstā iekļautajam, Kapitālsabiedrība organizē Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra koncertus nomātajās telpās – pastāvīgajā rezidences vietā koncertzālē „Lielā ģilde”, kā arī citās koncertvietās Latvijā.

4. Kapitālsabiedrības attīstības vai brieduma līmenis

Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra pirmsākumi ir meklējami 1926. gadā, kad tika izveidots Rīgas Radiofona orķestris. Daudzu gadu gaitā ir mainījies orķestra nosaukums, līdz 1997. gadā saskaņā ar Ministru kabineta 1997. gada 11. decembra rīkojumu Nr. 622 „Par bezpeļņas organizāciju valsts sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris”” tika nodibināta bezpeļņas organizācija valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris”, bet saskaņā ar Ministru kabineta 2004. gada 11. oktobra rīkojumu Nr. 745 „Par bezpeļņas organizācijas valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris” pārveidošanu par valsts sabiedrību ar ierobežotu atbildību” orķestris tika pārveidots par Kapitālsabiedrību. Tā kā orķestris jau gandrīz 100 gadus Latvijas klausītājiem atskaņo izcilā mākslinieciskā sniegunā plaša spektra simfoniskās mūzikas repertuāru, ir uzskatāms, ka Kapitālsabiedrība atrodas tās brieduma fāzē.

5. Padomes esamība vai ieplānota tās izveide

Kapitālsabiedrībā nav plānots izveidot padomi, jo iepriekšējā pārskata gadā Kapitālsabiedrības rādītāji neatbilst Likuma 78. panta otrajā un trešajā daļā norādītajiem kritērijiem.

6. Kapitālsabiedrības klasifikācija

Simfoniskās mūzikas pakalpojuma tirgu Latvijā regulāri nodrošina Kapitālsabiedrība un valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Liepājas simfoniskais orķestris” (Kurzemes reģionā). Plašākā nozīmē Kapitālsabiedrības konkurenti klasiskās mūzikas kategorijā ir kamerorķestri: „Sinfonietta Rīga”, „Kremerata Baltica”, orķestris „Rīga” (specializējas pūtēju orķestra žanros), kā arī pašvaldību koncertzāles un komercsabiedrības vai nodibinājumi, kas organizē klasiskās mūzikas koncertus ar ievērojamu viesmākslinieku piedalīšanos (sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Dzintaru koncertzāle”, sabiedrība ar ierobežotu atbildību „HERMAŅA BRAUNA FONDS”, nodibinājums „Ineses Galantes fonds” u.c.). Par konkurentiem uzskatāmi arī citu mūzikas žanru un kultūras nozaru pasākumu rīkotāji.

Kapitālsabiedrība piedāvā simfoniskās mūzikas un vokāli – simfoniskās mūzikas koncertus visu vecuma grupu apmeklētājiem, veidojot gan koncertiestudējumus bērnu un jauniešu auditorijai, gan atskaņojot latviešu mūsdienu komponistu jaundarbus, gan simfoniskās mūzikas klasikas pārles. Tā kā Kapitālsabiedrības pastāvīgā mājvieta ir Rīgā, Lielajā ģildē, tad arī vairākums klausītāju ir Rīgas iedzīvotāji un Rīgas viesi. Klausītāji ārpus Rīgas ir akustiskās koncertzāles „GORS” Rēzeknē, koncertzāles „Cēsis”, koncertzāles „Lielais dzintars” Liepājā, koncertzāles „Latvija” Ventspilī, kā arī Dzintaru koncertzāles Jūrmalā auditorija.

Laika posmā no 2024. gada jūnija līdz 2026. gada pavasarim vai, iespējams, ilgāk, paredzēti koncertzāles „Lielā ģilde” restaurācijas un pārbūves darbi. Šajā laika posmā Kapitālsabiedrība nepieciešams īstenot savu darbību dažādās vietās – Rīgas Kongresu namā nodrošināt orķestra mēģinājumu procesus, biroja darbiniekiem darbu turpinot telpās Amatu ielā 4, Rīgā, savukārt koncertu norisei Rīgā pielāgot un izmantot sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Hanzas perons” zāli, bet kameramūzikas koncertiem sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Mūzikas nams Daile” zāli, kā arī koncertzāles ārpus Rīgas.

Pēc ieņēmumu avotiem un iekļaušanas vispārējā valdības sektorā, Kapitālsabiedrība iedalāma II grupā – no valsts atkarīga komerciāla valsts kapitālsabiedrība.

Kultūras ministrija, izvērtējot Kapitālsabiedrības pašu ieņēmumu īpatsvaru pret kopējiem ieņēmumiem, sagaida, ka Kapitālsabiedrības pašu ieņēmumu īpatsvars pret kopējiem ieņēmumiem no 13 % pieaugs uz 14 % stratēģijas perioda beigās, tādējādi tuvojoties pirmspandēmijas līmenim.

7. Kapitālsabiedrības sagaidāmā attīstība katrā no pamatdarbības jomām, lielie investīciju projekti, darbība vietējā un starptautiskos tirgos

Kapitālsabiedrības mākslinieciskā darbība, kas ir uzskatāma par galveno pamatdarbības veidu, arī turpmāk primāri ir orientējama uz vietējo pakalpojumu tirgu, nodrošinot Latvijas, īpaši Rīgas, iedzīvotājiem, tostarp bērnu un jauniešu auditorijai, kvalitatīvas atpūtas un kultūrizglītības iespējas. Lai celtu māksliniecisko kvalitāti un dažādotu repertuāru, Kapitālsabiedrībai jāturpina piesaistīt starptautisku atzinību guvušu māksliniecisko personālu – diriģentus, solistus, komponistus. Taču, plānojot papildu personāla piesaisti, Kapitālsabiedrībai primāri ir maksimāli efektīvi jāizmanto tās rīcībā esošie cilvēkresursi, nodrošinot tiem līdzsvarotu noslodzi, profesionālo attīstību un izaugsmi, kā arī konkurētspējīgu atalgojumu.

Sagaidāms, ka Kapitālsabiedrība, īstenojot tai deleģētos valsts pārvaldes uzdevumus, sekmīgi konkurēs ar citiem tirgus dalībniekiem.

8. Kultūras ministrijas finanšu gaidas

Tā kā Kapitālsabiedrības darbības primārais mērķis ir tai deleģēto valsts pārvaldes uzdevumu veikšana atbilstoši Kultūras institūciju likuma 23. panta otrajai daļai, Kapitālsabiedrības uzdevums ir veikt savu darbību, nodrošinot racionālu finanšu līdzekļu izlietošanu plānotā budžeta ietvaros.

Ministru kabineta 2022. gada 25. janvāra noteikumu Nr. 72 „Kārtība, kādā tiek prognozēti, noteikti un veikti maksājumi par valsts kapitāla izmantošanu” 3.1. punkts noteic, ka valsts kapitālsabiedrībām minimālā prognozējamā peļņas daļa, kas izmaksājama dividendēs, ir 64 % no kapitālsabiedrības pārskata gada peļņas, ja atbilstoši šo noteikumu II nodaļai kapitālsabiedrības vidēja termiņa darbības stratēģijā nav noteikts citādi. Kapitālsabiedrības uzdevums ir strādāt bez zaudējumiem, bet gūtās peļņas gadījumā tā jānovirza deleģēto valsts pārvaldes uzdevumu kultūras jomā īstenošanai vai Kapitālsabiedrības materiāli tehniskās bāzes uzlabošanai, atbilstoši to nosakot Kapitālsabiedrības vidēja termiņa darbības stratēģijā.

Nākamajam darbības periodam vidēja termiņa darbības stratēģijā izvirzāmi 1. tabulā ietvertie Kapitālsabiedrības finanšu mērķi, kas attiecināmi uz katru stratēģijas perioda gadu:

1. tabula

Mērķis	Mērķa vērtība
Pašu kapitāla rentabilitāte, %	>0,1
Kopējā likviditāte	ne mazāk kā 1 un ne vairāk kā 2
Naudas plūsma	pozitīva
Pašu ieņēmumu* īpatsvars pret kopējiem ieņēmumiem**	> 10%

Mārketinga, pārdošanas un administratīvie izdevumi pret kopējiem ieņēmumiem	< 15%
---	-------

* Pašu ieņēmumi ietver biļešu ieņēmumus, pārējos pašu ieņēmumus no saimnieciskās darbības.

** Kopējie ieņēmumi ietver visus ieņēmumus kopā, ieskaitot dotācijas, grantus, ziedojumus, balvas un tamlīdzīgu publisko finansējumu.

Kultūras ministrija sagaida, ka vidēja termiņa darbības stratēģijā tiks noteikti konkrēti mērķi *euro* izteiksmē katram gadam pašu ieņēmumiem, tai skaitā biļešu ieņēmumiem.

9. Kultūras ministrijas nefinanšu gaidas

2024. gada 3. janvārī Kultūras ministrija un Kapitālsabiedrība ir noslēgušas līdzdarbības līgumu Nr. 2.5-8-11 „Par atsevišķu valsts pārvaldes uzdevumu deleģēšanu kultūras jomā” ar mērķi nodrošināt tautas kultūras vajadzības, ceļot tās garīgo līmeni un pašapziņu, kā arī nodrošinot profesionālās mūzikas mākslas daudzveidību un pieejamību visiem sabiedrības locekļiem.

Kapitālsabiedrības darbība, īstenojot tai deleģētos valsts pārvaldes uzdevumus, ir vērsta uz nacionālā un pasaules kultūras mantojuma saglabāšanu simfoniskās mūzikas jomā, iestudējot daudzveidīgas simfoniskās mūzikas koncertprogrammas, veicinot jaunradi latviešu simfoniskajā mūzikā, apgūstot starptautisko pieredzi ar ārvalstu viesmākslinieku piesaisti atskaņojumos, ar koncertprogrammu starpniecību piedāvājot kultūrizglītības iespējas bērnu un jauniešu auditorijai, kā arī nodrošinot simfoniskās mūzikas pieejamību Latvijas sabiedrībai un stratēģijas darbības periodā sasniedzot 2. tabulā ietvertos rādītājus:

2. tabula

Mērķi	Ne mazāk kā	Stratēģijas perioda beigās sasniedzamais rādītājs
Kopējais jauno programmu skaits gadā	35	38
Koncertu, kuros iekļauta latviešu mūzika, atskaņojumu skaits gadā, tajā skaitā latviešu mūsdienu oriģinālmūzikas atskaņojumu skaits	20, tajā skaitā latviešu mūsdienu oriģinālmūzikas atskaņojumu skaits – 10	21, tajā skaitā latviešu mūsdienu oriģinālmūzikas atskaņojumu skaits – 10
Koncertu skaits gadā, tai skaitā bērnu un jauniešu auditorijai vecumā līdz 17 gadiem domāto koncertu skaits gadā	48, no tiem 14 bērniem un jauniešiem	50, no tiem 14 bērniem un jauniešiem
Apmeklējumu skaits gadā, tai skaitā jauniešu un bērnu auditorijai vecumā līdz 17 gadiem domāto koncertu apmeklējumu skaits	28 500, no tiem 2 000 bērnu un jauniešu koncertu apmeklējumi	28 500, no tiem 2 000 bērnu un jauniešu koncertu apmeklējumi
Koncertu skaits Latvijas teritorijā ārpus pastāvīgās atrašanās vietas	15	16
Pasākumi, kas sekmē Kapitālsabiedrības pakalpojumu	Studentiem, pensionāriem, ģimenēm	Studentiem, pensionāriem, ģimenēm

pieejamību dažādām sabiedrības mērķgrupām	ar bērniem u.c. maznodrošinātu sociālo grupu pārstāvjiem biļetes par pazeminātām cenām (ne mazāk par 10% no vidējās biļešu cenas) 1 000 apmeklētājiem	ar bērniem u.c. maznodrošinātu sociālo grupu pārstāvjiem biļetes par pazeminātām cenām (ne mazāk par 10% no vidējās biļešu cenas) 2 000 apmeklētājiem
Starptautiskās sadarbības projekti (kopražojumi, dalība starptautiskajās platformās, meistarklases, koncerti ārvalstīs u.c.)	1	2
CD ierakstu skaits gadā	1	1

Ilgstošu periodu Kapitālsabiedrības koncertzāļu procentuālā piepildītība bija vidēji 55 % no to maksimālās kapacitātes. Būtisku kritumu rezultatīvajos radītājos radīja Covid-19 izraisītās pandēmijas noteiktie epidemioloģiskie ierobežojumi un tam sekojošā ekonomiskā krīze, kas liedza Kapitālsabiedrībai pilnvērtīgi darboties un gūt ienākumus. Nākamajā darbības periodā Kapitālsabiedrībai sava darbība ir jāorientē tā, lai maksimāli sekmētu koncertzāļu piepildījumu un atgrieztos pie 75 % -80 % zāles piepildītības.

10. No nozaru politikas dokumentiem uz kapitālsabiedrību attiecināmie horizontālo politiku mērķi

Viens no Kapitālsabiedrībai nosakāmajiem mērķiem ir energoresursu racionāla izmantošana, enerģijas patēriņa samazināšana un energoefektivitātes uzlabošana, to panākot gan ar ikdienas ieradumu maiņu, gan veicot ieguldījumus materiāli tehniskajā bāzē, darba procesā maksimāli pārejot uz LED tipa apgaismes ķermeņu un augstākas energotaupības klases ierīču lietošanu. Kultūras ministrija Kapitālsabiedrības valdei rekomendē veikt elektroenerģijas patēriņa auditu, lai saņemtu ieteikumus energoefektivitātes uzlabošanai.

Kapitālsabiedrības valdei nepieciešams regulāri pārskatīt izmaksu pozīcijas, iespējami optimizējot resursu patēriņa paradumus, kā arī atsakoties no nevajadzīgiem pakalpojumiem un ieguldot līdzekļus inovatīvos un tālredzīgos risinājumos. Tāpat arī nepieciešams regulāri kontrolēt darbaspēka izmaksas, kuras ir vienas no būtiskākajām izmaksām, analizējot, cik cilvēkus nodarbināt konkrētajās pozīcijās un uz kādu līgumu pamata.

Valsts kapitāla daļu turētāja pārstāve

(paraksts*)

D. Vilsone

* Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu

Katajs 29263983

Marcis.Katajs@km.gov.lv